

⊕ SZÖVEG: AMBRUS GERGELY ÉS IFJ. ADAMKÓ PÉTER, FOTÓ: AMBRUS GERGELY

INVERSE EVEREST

Mínusz ezernégyszáznegyven méter. Ötszáz emelet mélység. A fagyos vízben eltűnik Peti lámpájának utolsó fénysugara is, és helyét a mindent elnyelő sötétség veszi át. Örökkévalóságnak tűnő másodpercekig várjuk az előre megbeszélt jelet. Két rántás a vezetőkötélen: minden rendben, átért a túloldalra. Három rántás: baj van! Ebben a mélységben ez majdnem biztosan végzetes következményekkel jár. Segítségre nem számíthatunk; csak magunk vagyunk. És azért épp itt, mert elhatároztuk, hogy elsőként készítjük el a világ legmélyebb barlangjának foto- és video-dokumentációját

CSILLAGOK ALATT

Az alaptábor az Arabika-masszívumban, 2200 m magasan, távol a fényszennyezéstől. Idén összesen 40-en vettek részt a munkában a világ minden részéből, de egyszerre általában csak 20-25 ember volt jelen, akik persze jóval több időt töltöttek a barlang mélyén, mint a felszínen

BOLSOJ ZAL

A Bercsilszkaja-barlang 500 m mélységben található, hatalmas termében akár egy futballpálya is kényelmesen elférne. A tetejébe vezető, szűk járatból egyszer csak a semmi közepén találjuk magunkat, és fejlámpáink is hiába pásztázzák az alattunk fekvő sötétséget

A Krubera–Voronya-barlangrendszer a Kaukázus nyugati peremvidékén, Abháziában nyílik, és legmagasabb bejáratától számítva 2196 m mélységbe jutottak le benne a barlangkutatók. A Szocsitól mintegy 50 km-re elhelyezkedő barlang bolygónkon az egyetlen, amely 2000 m alá nyúlik; ezt a bűvös határt 2004-ben sikerült átlépnie a Yuriy Kasyan vezette nemzetközi kutatócsapatnak. Magyarok két ízben jártak itt korábban: 2009-ben négy, míg 2010-ben három barlangkutatónk jutott el a 2080 m mélységben található Game Over-terembe.

Az Ukrán Szpeleológiai Társaság által évente szervezett, öthetes nemzetközi táborok idején 30-40 barlangkutató érkezik a világ minden tájáról, hogy munkájával segítse a barlang feltárását.

Napjainkban a kutatás a nyári hónapokra koncentrálódik. Az Ukrán Szpeleológiai Társaság által évente szervezett öthetes, nemzetközi táborok idején 30-40 barlangkutató érkezik a világ minden tájáról, hogy munkájával segítse a barlang feltárását. Idén sem volt másképp: ukránok, oroszok, lengyelek, irániak, libanoniak és amerikaiak

**A VÍZ ÚTJÁT KÖVETVE,
1200 MÉTER MÉLYEN**

A Krubera–Voronya-barlangot alapvetően a mélybe zúgó csapadékvizek alakították ki, és formálják napjainkban is. A legmélyebbre vezető járat viszonylag fiatal, ma is aktív, így időnk nagy részét a vízfolyásban töltjük, a búvárok által is használt neoprén ruhát viselve az overall alatt

is tiszteletüket tették itt, az Arabika-masszívumban, a 2200 m magasan fekvő alap-táborban. Ám annak ellenére, hogy a barlang már tizenöt éve számít a világ legmélyebbjének, kifejezetten fotókészítési szándékkal még nem vették célba...

2016. február 28.

Alig pár órája, hogy négy nap elteltével, sikeres feltárással a hátunk mögött újra felszínre jutottunk az olaszországi Canin-platón. Euforikus hangulatunkban megdöbbenés nélkül elhatározásra jutottunk: irány a Voronya! Kezdetét vette az előkészületek végelethetetlen sora: tárgyalás a szervezőkkel, szponzorok keresése, útiterv és logisztika. Fejenként mintegy 60 kg-nyi felszerelést kellett magunkkal vinnünk. Úgy terveztük, Grúziába repülünk, majd innen lépjük át az abház határt. Ezután Szuhumiban felvesszük a vízumunkat, majd irány a hegy! Természetesen a sors közbeszólt: indulásunk előtt másfél héttel lezárták a grúz–abház határt. Lázasan kezdtünk új útvonal után nézni. Jelentős anyagi ráfordításokkal, Oroszországon keresztül tudtunk volna eljutni célunkhoz. Szerencsére Fortuna kegyébe fogadott minket, és egy nappal indulásunk előtt megnyílt a határ.

2016. augusztus 2.

Ég a napmelegtől a kopár híd aszfaltja, tikkadt barlangászok párolódnak rajta... Négy órája várunk az Ingur folyó háborúban szitává lőtt hídján, hogy az orosz katonák végre beengedjenek Abháziába. A perzselő Nap elől először alvómatracainkból rögtönzünk napernyőt, majd a magunkkal hozott kötél és barlangi szállítózsák segítségével vizet húzunk a folyóból, hogy így hűtsük magunkat. A katonák egyértelmű, nemzetközi jelzéssel adják tudtunkra, hogy ezt talán mégse kéne... Végre zöld utat kapunk: beléphetünk a lerobbant Ladák és az aszfalton sütkérező tehéncsordák országába! Irány Szuhumi, majd a szükséges adminisztráció után egy városi buszt eltérítve a 100 km-re fekvő Tsandrips falu. Gyors csobbanás a tengerben, majd reggel egy kiszuperált katonai GAZ-66 platójára felcuccolva nekivágunk a hegymenetnek. Lendületünk nem tart sokáig: a benzinpumpa megadja magát, és ezt a jó szokását még többször is megismétli. Nagy

Végre zöld utat kapunk: beléphetünk a lerobbant Ladák és az aszfalton sütkérező tehéncsordák országába!

A BEJÁRATI AKNA

A tetején egy havasi varjú pár fészkel, akik igencsak rá tudnak ijeszteni a fáradt barlangászokra. Róluk kapta a Krubera után a barlang második nevét: a voronya oroszul varjút jelent

A felszínen is sok feladat vár. Az első napokban rövidebb túrákra indulunk a mélybe, ismerkedünk a barlanggal.

PALÁS RÉTEGEK 1800-ON

A mintegy 2 kilométernyi függőleges kiterjedésben egyedülálló keresztmetszetét kapjuk a hegy geológiai felépítésének. A Yellow Tube embert marasztaló szűkületei után jólesik végre kiegyenesedni, és szemügyre venni az eddig még nem látott alakzatokat

nehezen, hatórás, vesekövet kirázó zötykölődés után, 2000 m magasan sikerül elérnünk a szenvedéseink végét jelentő pásztorkunyhót. Innen még két-három óra gyaloglás a táborig. Több fordulóban málházzuk fel felszerelésün-

ket, sátrat verünk, aztán megismerkedünk a világ különféle szegleteiből érkezett társainkkal.

A felszínen is sok feladat vár. Az első napokban rövidebb túrákra indulunk a mélybe, ismerkedünk a barlanggal. Minden reggel fel kell tölteni a tábor vízellátását biztosító hóolvasztó rendszert, esténként üzemeltetni az aggregátort, gázt és élelmiszert hozni a pásztorkunyhótól, közös, nagy vacsorákat főzni. Reggel és este telefonon tartjuk a kapcsolatot a barlangban levőkkel. Persze közben a mélypontra vezető utunkra készülünk, pakolunk, tervezünk. Felszerelésünket dupla vízhatlan rétegben pakoljuk a transzportzsákokba, ún. bagekbe. Akkumulátorainkat feltöltjük, mindent letesztelünk, hiszen tudjuk: a siker kulcsa a gondos felkészülés!

Augusztus 8., 10 óra

Egy utolsó slukk a felszíni levegőből, és kezdődhet a kaland! Már nem ismeretlen a bejárati szakasz: az elmúlt pár napban többször is a mélybe szálltunk, hogy fotózzunk, illetve bejárassuk felszereléseinket. Pár óra elteltével azonban számunkra szűz területre érünk. Gyorsan suhanunk lefelé az öreg köteleken, az agyag- és fém-por csípi a szemünket. Néhány felvétel erejéig megállunk, de kényelmesen elérjük a 700 m mélyen fekvő barlangi bivakot (föld alatti tábor). Kilenc napig ezek a komfortosnak számító menedékhelyek jelentenek majd otthont számunkra.

Vizet tisztítunk, majd főzőcskébe kezdünk: leves, főétel, tea a menüsor, orosz csokoládéval, „konfettivel” megkoronázva. A lent töltött idő alatt szakácstudományunk legjavát vesszük elő, hogy feldobjuk a monoton, rizs–tészta–hajdinakása–kolbász-vonalakon mozgó étrendünket. Persze azért adódnak vakvágányok, mint például a tejberizst imitáló, sűrített tejes-törtcsokis hajdinakása...

A Voronyába: bűvárfelszerelés nélkül 2080 m mélységig lehet lejutni: a Game Over-terembe, melyet 2004-ben értek el. Csatunk a 700, 1200, 1400 és 1640 m mélyen fekvő táborokat használja lefelé és felfelé is. Végponti túránk 9 napig, egész pontosan 210 óráig tartott. Ötfős magyar csapatunkhoz a szervezők kérésére hozzávettük a libanoni Toufic Abou Nadert is. Nagyon jól összekovácsolódtunk: hamar elfeledte vegetáriánus filozófiáját, sőt még néhány szót magyarul is megtanult!

A mélyben a barlangászok teljesen egymásra vannak utalva, vigyázunk magunkra és a többiekre is. Különösen igaz ez a Föld legmélyebb barlangjában. A fokozott óvatosság alapvető, napi tervünket mindig a csapatunk erőnlétéhez igazítjuk. A legfontosabb, hogy mindenki épségben a felszínre érjen, ennek rendelünk alá mindent. Elvégre a barlang mindig is ott lesz, mi pedig a lehető leghosszabb ideig szeretnénk kutatni a rengeteg csodát rejtő, föld alatti világot...

A mélyben a barlangászok teljesen egymásra vannak utalva, vigyázunk magunkra és a többiekre is. Különösen igaz ez a Föld legmélyebb barlangjában.

MEGYÜNK, MEGYÜNK LEFELE...

Transzportzsákjaink (a bagek) állandó társaink. Az aknákban magunk alatt lógatva, a szűk kanyarulatokban egyenként adogatva, húzva-rúgva juttattjuk át a fejenként 20-30 kg-nyi felszerelésünket

ARMAGEDDON A FÖLD GYOMRÁBAN

Boti már negyedszerre veselkedik neki, hogy átjöjjön a vízőzönön, de a tökéletes felvételért mindent megteszünk! A víz marta kagylósra a kanyargó járat falait is. Hóolvadás idején ezt a járatot is zúgó folyó tölti ki

Az expedíció támogatói: Scurion, Petzl, Tengerszem, Canon

Már megint várakozunk. A hideg gyorsan kúszik végtagjainkon keresztül törzsünk felé. A vizes neoprén ruhák pillanatokon belül kihűlnek, jeges pánccélba foglalva fáradt testünket. Lassan mindenki eléri az előre megbeszélt pozíciót. A vakuk villanásra készen, az objektívra lekerül a sapka, a rádiós távkioldó piros fénye barátságosan villog. Elhangzik a „Figyelj!”, majd egy pillanatra sosem látott fénybe borul a 100 m mélységű, vízeséses akna. Feszülten várom, hogy a kijelzőn megjelenjen a kép. Messze van a tökéletestől. Állítani kell a vakukat, a pozíciót, de a víz-esés hatalmas robajában elvesznek az információk. Ritka, hogy egy jó felvételhez kevesebb, mint tízet kelljen villantani. Közben fogy a türelem, a távolban nem lehet látni, mit kell még állítgatni, miért nem lehet továbbhaladni. Idegőrlő és embert próbáló foglalatosság ez, a kamera mindkét oldalán. De tudjuk, mi a célunk, miért jöttünk ide, így hát összeszorítjuk fogainkat...

A nap utolsó képe következik. Gyönyörű, vízeséses járat. Boti vállalja a modellkedést. Persze, ez nem a kifutók steril világa! Át kell jönnie a vízfüggönyön, hogy a megfelelő pillanatban exponálja, a vakuk fényétől még hosszú másodpercekig szinte semmit se látva, igyekezzen nem elesni. Az első felvételnél látjuk: ez nagy kép lesz! Persze, sehogy sem akar sikerülni a tökéletes hatás, a technika is ázik, többször mond unalmast, mint amennyiszer működik. Végül, amikor ötödszörre is nekiveselkedik, végre minden együtt: sikerül megragadni a tökéletes századmásodpercet, és diadalmasan szemléljük a koszos, vizes kijelzőn kirajzolódó Armageddon-kompozíciót. Gyors pakolás, és indulunk is tovább fáradtan, átfázva, de mégis boldogan.

Augusztus 11., reggel 8 óra

Kitartóan csipog az ébresztőnek használt karóra. Kitapogatom a koromsötétben, és kikászálódok a hálósákból. Hideg van. Tulajdonképp a hideg kitölti napjainkat. Be kell jelentkezni telefonon; a felszínnel 2 km hosszú köldökzsinór köt össze. Az alaptábor vezetését már napok óta Iza végzi. Megbeszéljük a terveket, a felszíni időjárást, majd az ismerős „Prijom”-mal búcsúzunk. Kezdetét veszi a reggeli rutin. A sátorból kilépve újabb hidegzuhany: bent még majdnem 10 °C, kint már csak 2 °C. Vízvétel, pumpálás, a benzinfűző beindítása. Barátságosan susog a benzínláng. A készülő kávé illatára a többiek is mozgólódni kezdenek.

Nagy nap a mai: át kell jutnunk az 1440 m-en fekvő, 5 m hosszú szifonon, ahol a járat a víz alatt vezet. A hideg vízben szinte forr az arcunk. Komoly elhatározás szükséges, hogy egy nagy levegővétellel alámerüljünk a kétes színű, jeges folyadékba. Ha elindultunk, már nincs visszaút! Húzzuk magunkat a kötélén, és amikor úgy gondoljuk, már nincs tovább, egyszer csak felcsillan a fény a túloldalon. Társaink elég vidáman nyugtázzák, amint fejünk felbukkan a víz alól, és elmeséljük, mit is éltünk át.

AKÁR EGY MICHELIN-CSILLAGOS ÉTTEREMBEN

Esti vacsoráinkat olyan ínycsiklandókkal tarkítjuk, mint a csokoládés, sűrített tejes hajdinakása vagy a zsírszigetekkel és rizsszemekkel gazdagított, forró vitamínlé. A benzinfűzővel rövid időre akár 15-20 °C-ra is fel tudjuk fűteni időleges otthonunkat (balra lent)

A 2 °C-os hidegben hamar lefagy az ember keze, így sűrűn váltjuk egymást. Még így is több mint 2 órába telik, hogy teljes csapatunk és felszerelésünk átjusson a túloldalra.

és felszerelésünk átjusson a túloldalra. Mindnyájan kockára fagyunk, így a fotózást most félretesszük, és sietős tempót diktálva indulunk mai célunkhoz, az 1640-es táborba. Előző esténket az 1400-as, „Sandy Beach” fedőnevű helyen töltöttük, melyről elődeink ódákat zengtek, de nekünk azért nem tűnt annyira kellemesnek. Megpillantva az 1640-es bivakot, rögtön megértettük a dicshimnuszok okát! Itt ugyanis a sátor feletti, víztől védő nejlónréteg nem képes felvenni a küzdelmet a csöpögő víz ritmusával, és alatta minden elázik. Nem épp a legpihentetőbb éjszakát töltjük fejtől lábig aludva (hiszen csak így férünk el) az átázott hálósájkainkban!

A JEGES VIZŰ BERMUDA-SZIFON 1440 MÉTER MÉLYSÉGBEN

Peti a vezetőkötélet fogva szokja a víz két fokos hőmérsékletét, hogy aztán egy erős elhatározással lemerüljön a mélybe

BARLANGI SZÁLLÁSHELYÜNK, A BIVAK

Ez itt épp az 1200 m mélyen levő táborhely. Az orosz gyártmányú, kötelekre feszített sátor fölé a csöpögő víztől védő nejlónponyva kerül. Vizes felszerelésünket a kötéltre lógatva „szárítjuk”, bár erre a 2 °C-os hidegben, százszázalékos páratartalommal semmi esély. A sátoron belül komfortosak a körülmények, bár a társadalom nagy része ezzel nem feltétlenül értene egyet...

Augusztus 12., déli 12 óra

A harangszó helyett csak társaink szitkozódása emlékeztet a nándorfehérvári diadalra. Van is okuk rá bőven: épp a „Yellow Tube”, e 200 m hosszú, szűk járat közepén próbálunk előrejutni. Itt nincs hely megfordulni, testhelyzetet váltani. Ráadásul a zsákokat is vinni kell – magunk előtt tologatva vagy pedig lábunkkal húzva. Magától értetődő, hogy mindkét megoldás arra vezet, hogy zsákjainkkal együtt mi is elakadjunk. Lefelé is nehéz átjutni, de sejtjük, hogy hajnalban, visszafelé kúszni itt még sokkal küzdelmesebb lesz...

Egyeden rohammal érjük el a 2080 m-es végpontot az 1640-es bivakból. A Yellow Tube-on átjutva, végre néhány felvételt is készítünk. Lenyűgöző a barlang változatossága: itt például mintha egy aranyos, cseppkőves bükkü barlangban járnánk, kis tavak felett harántolva. Palás mészkőrétegek mellett haladunk el, jó tempót diktálva közelítünk a bűvös 2000 m-es határ felé. A labirintusban Ariadné fonalaként vezet bennünket a telefonzsinór.

Elérjük az 1960-as bivakot, amit csak a bűvárok használnak. Siralmas egy pihenőhely! A csöpögő víztől semmi sem véd, a földön pedig tenyérynyi vízszintes alvóhelyet sem találni: mindent jókora, göröngyös sziklák borítanak. Rengeteg üres bűvárpalack várja jobb sorsát, persze valószínűleg sosem fognak innen kikerülni...

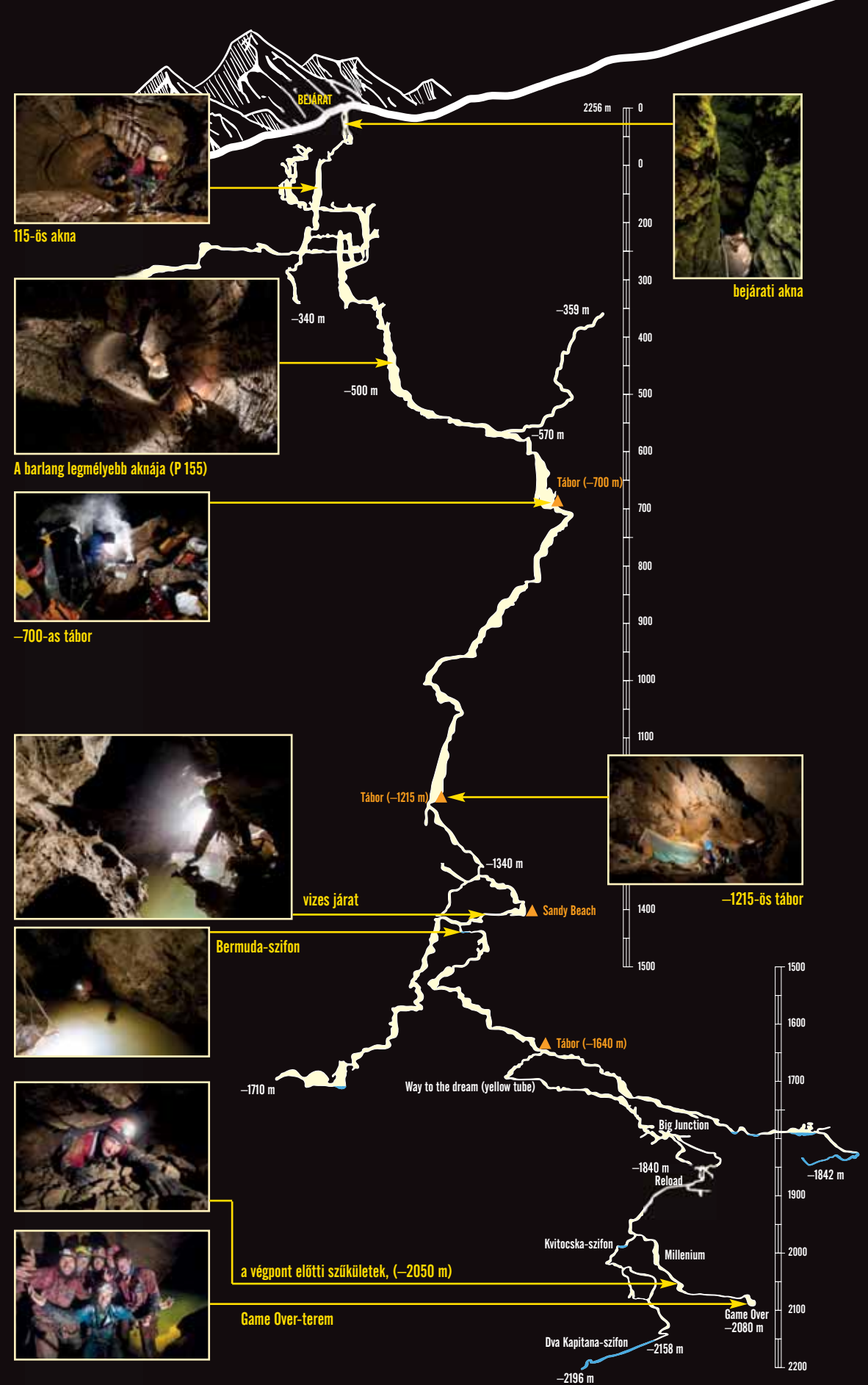
Végre elérjük a Millenium-aknát. Széles mosollyal az arcunkon érkezünk 2000 m alá, és tudjuk, már nincs sok hátra! A barlang persze megtréfál, az utolsó vízszintes szakasz egy igazi, híg iszappal telt, szűk cső, ahol nyakig kell merülnünk a dágványban. Aztán újra egy akna, ereszkedés, és egyszer csak – nincs tovább!

Velünk együtt immár tizenkét magyar barlangász érte el a mínusz 2080 m-es mélységet! Euforikusan pásztázzuk lámpáinkkal az előttünk fekvő barlangi tavat, örömmünkben vitustáncot járunk, nekilátunk a fényképezésnek, eszünk egy szelet csokoládét. Egy pillanatra csend, egypár gondolat erejéig mindenki magába mélyed, majd megindulunk felfelé. Négy nap még az út a felszínre, fáradtan és kimerülten. Így is hajnalra jár, mikor újra elérünk a Yellow Tube-hoz, és órákig tart, míg átszenvedünk a bivakig.

Rengeteg üres bűvárpalack várja jobb sorsát, persze valószínűleg sosem fognak innen kikerülni...

CSAPATUNK A VÉGPONTON!

Nagy az öröm a 2080 m mélyen levő Game Over-teremben! Balról jobbra: Tóth Attila, Jáger Attila, ifj. Adamkó Péter, Ambrus Gergely. Velünk tartott még Fábián Botond erdélyi, illetve Toufic Abou Nader libanoni barlangkutató is

Augusztus 17., reggel 5 óra

A felkelő Nap fényében csapatunk utolsó tagja is a felszínre érkezik. Megkönnyebbülten és boldogan vesszük szemügyre egymást: nem vagyunk épp lakodalmi menetbe illőek! Kilenc nap igen hosszú napfény nélkül, még ha van is tapasztalatunk benne. Az ember örül egy kis pihenésnek, de nem ezért jöttünk! Elég egy-két nap lustálkodás, és újra engedünk a sötétség hívó szavának, hiszen sok teendőnk van még: le kell mennünk többek között a Bercsilszkaja-barlangba, az idei itény fő kutatási területére. Ha sikerülne megtalálni az összeköttetést a Krubera–Voronya-rendszerrel, akkor annak mélysége további 200 méterrel növekedne!

Így hát ismét a kötélre vagyunk, suhanunk az ismeretlen felé, és már nem jövőnk zavarba, amikor hosszasan állodogalunk egy jó kép elkészítéséért. Ismerősen cseng minden irányítás, vakuk villannak, izgatottan várjuk az eredményt. De azért jólesik, hogy már nem kell napokat tölteni fázással, és este a felszíni táborban vacsorázhatunk.

Ha sikerülne megtalálni az összeköttetést a Krubera–Voronya-rendszerrel, akkor annak mélysége további 200 méterrel növekedne!

AZ EXPEDÍCIÓ FELSZERELÉSE TŰRELMESEN VÁRJA A KATONAI SZÁLLÍTÓ TEHERAUTÓT
A háttérben posztszovjet romantika vörös csillaggal és árnyékszékkel

A GAZ–66 PLATÓJÁN HAMAR ÖSSZERÁZÓDIK A CSAPAT!
Hat órán át zötykölődünk lefelé úttalan utakon, mire elérünk a tengerpartig

ÚJRA A FELSZÍNIEN
Kilenc nap után kiérve a mélyből, az ember rádöbben, milyen hatalmas és sokszínű is a felszíni világ

Az utolsó nap. Kivesszük részünket a közös munkából, jó néhányszor fordulunk zsákokkal megpakolva, mire az összes málha lekerül a pásztor-kunyhóig. A távoli civilizáció futaraként újra feltűnik a GAZ–66-os teherautó. Egy utolsó pillantás a völgyre, és már zötykölődünk is a platón lefelé a tengerpart felé. Három nap még, mire a már bejáratott útvonalon keresztül újra Budapestre érünk.

Az Inverse Everest expedíció összesen 16 napot töltöttünk az Arabika-masszívum mélyében, s több száz, nehezen kivitelezhető felvételt készítettünk a járatokban. De a legfontosabb: egy kis időre tagjai lehettünk annak a maroknyi emberből álló, nemzetközi csapatnak, akik évtizedek óta lelkesedésből, tettvágyból, a föld alatti világ szeretetétől hajtva kutatják e hatalmas barlangrendszert. A szemünkben mindig sokat tudó, bölcs és cinkos mosoly villan. Most már értjük, miért. ☺

